

**БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ
ПРИРОДЕН ГАЗ**

а: "Филип Кутев" 5,
София 1407, България
т: +359 2 4283 593
ф: +359 2 9621 724
у: www.naturalgas.bg

БАПГ- Изх.№ 617/30.03.2020 г.

До членовете на Комисията по енергетика в 44-тото Народно събрание:

-Г-н Валентин Николов
-Г-н Димитър Петров
-Г-н Таско Ерменков
-Г-н Александър Паунов
-Г-н Александър Ненков
-Г-н Атанас Костадинов
-Г-н Бюрхан Абазов
-Г-н Валери Симеонов
-Г-н Георги Стоилов
-Г-жа Даниела Малешкова
-Г-жа Десислава Тодорова
-Г-жа Донка Симеонова
-Г-н Жельо Бойчев
-Г-н Искрен Веселинов
-Г-н Мартин Тинчев
-Г-н Николай Пенев
-Г-н Пламен Христов
-Г-н Радостин Тенев
-Г-н Рамадан Аталай
-Г-н Славчо Атанасов
-Г-н Станислав Попов
-Г-н Станислав Стоянов

До членовете на Комисията по енергийно и водно регулиране:

-Г-н Иван Иванов
-Г-н Александър Йорданов
-Г-н Владко Владимиров
-Г-н Георги Златев
-Г-н Димитър Кочков
-Г-жа Евгения Харитонова
-Г-жа Пенка Трендафилова
-Г-н Ремзи Осман
-Г-жа Светла Тодорова

До Министъра на Енергетиката на Република България

- Г-жа Теменужка Петкова

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, уреждащ въвеждането на регулирани цени с ретроактивно действие

Уважаеми госпожи и господа,

Сдружение „Българска асоциация Природен газ“ (БАПГ) подкрепя всяка инициатива на законодателния орган по пътя към постигането на основните цели пред газовия сектор в България – установяването на свободен, сигурен и конкурентен пазар в услуга на крайния клиент. Изработеният от работната група към Министерството на енергетиката законопроект, предвиждащ възстановяването на суми на крайните клиенти посредством въвеждането на цени с обратно действие по веригата на доставките в регулирания сегмент на газовия пазар обаче ще постигне точно *обратните цели* – ще нанесе непоправими вреди на всички участници на свободния пазар и ще засегне основни участници на регулирания, осмелили се да потърсят алтернативни на „Булгаргаз“ ЕАД доставчици. Като краен ефект ще е налице абсурдното положение под призива, че се изпълняват предписанията, залегнали в Решение на Европейската комисия № С (2018) 258 от 24 май 2018 г. по дело АТ.39816 – Доставки на газ нагоре по веригата в Централна и Източна Европа, да се *унищожи* току-що проходилата конкуренция на българския газов пазар. Ще бъдат задушени всички усилия – на Народното събрание, на Комисията за енергийно и водно регулиране, на „Булгартрансгаз“ ЕАД, „Газов хъб Балкан“ ЕАД, на всички търговци, за установяване и развитие на свободния пазар в страната, съответно ще се създаде перфектен законов инструмент за затварянето на пазара и закрепостяването за дългосрочен период на всички клиенти, присъединени към газопреносната мрежа (крайни снабдители и големи консуматори), към доставчика с *господстващо положение* – „Булгаргаз“ ЕАД. Подобен негативен сценарий едва ли е желан от горепосочените институции и дружества и ние от Сдружение „Българска асоциация Природен газ“ изключваме съществуването на подобни намерения. Липсата на целенасоченост в тази посока обаче по никакъв начин не намалява опасността от реализирането на този сценарий и Законопроектът, предмет на настоящото становище, е сигурно доказателство за това. Манифестираните в него цели и намерения са в ярък контраст с практическите резултати при неговото бъдещо прилагане.

За да се избегне подобно отрицателно развитие, си позволяваме още веднъж да напомним основните, но със сигурност не всички, вреди, които неизбежно ще се реализират, ако Законопроектът бъде приет в този му вид.

Промяната на регулираните цени със задна дата ще създаде хаос, който неминуемо ще нанесе огромни загуби на добросъвестните търговци на природен газ, като резултатът ще бъде фалит на част от тях или трайното излизане от българския пазар на тези, чийто финансов ресурс ще позволи избягване на изпадането в несъстоятелност.

По-голямата част от търговците са обвързали доставните си цени по договорите си във функция от регулираната цена на обществения доставчик

(равна на или с определена отстъпка от нея). При това положение за всички техни клиенти ще е лесно да спечелят предявените искове пред българския съд за възстановяване на разликата в сумите, определени по цената на обществения доставчик към момента на договаряне и изпълнение на доставката и влязлата с ретроактивно действие нова цена. Възстановявайки тези суми, ощетените търговци са изправени, в зависимост от цените, по които са закупили природния газ от своите доставчици, пред угрозата *от намаляване или изцяло нулиране на техните печалби, а в немалко случаи и от претърпяване на загуби*. Ще се получи парадокс, при който, въпреки положените усилия по обезпечаване на доставката по конкурентни съобразно пазарните условия цени, в един последващ момент всички тези усилия ще бъдат ликвидирани или още по-неприемливо – ще доведат до отрицателни маржове.

Тъждествена ще е съдбата и на тези клиенти, които са договорили със своите доставчици фиксирани като абсолютно число цени, по-ниски от цената на обществения доставчик към момента на договаряне и изпълнение на доставката. До момента на влизане в сила на този закон тези клиенти са били *уверени*, че са закупили природния газ по конкурентна цена в сравнение с тази на обществения доставчик. След влизането в сила се оказва, че това е точно обратното и техните конкуренти в съответния икономически отрасъл ще бъдат неоправдано облагодетелствани за своята пасивност и „вярност“ към доставчика с господстващо положение. Сами разбирате какъв удар по развитието на *конкуренцията* илюстрират тези случаи.

Още по-парадоксално ще е положението на крайните снабдители на природен газ, които с цел изпълнение на своята основна функция от обществен интерес обезпечаването на сигурността на доставките към своите клиенти, са диверсифицирали своето портфолио от доставчици. Ограничени от правилата, регламентиращи лицензионната им дейност, крайните снабдители не могат да продават природния газ по цена, по-висока от цената на обществения доставчик към съответния период. Съобразявайки се с тази забрана, крайните снабдители са сключвали на свободния пазар договори за закупуване на природен газ по цени равни или по-ниски от цената на обществения доставчик към момента на договарянето и изпълнението на съответната доставка. Ако се приложи Законопроектът в този му вид, тези крайни снабдители ще бъдат *наказани с обратна сила за своята активност* на пазара, като ще бъдат принудени да възстановяват на своите клиенти суми, определени по ретроактивни цени, съответстващи на промяната в цената на обществения доставчик. Това обстоятелство автоматично ще ги постави в ситуация, при която ще бъде налице разлика (в някои случаи в огромен размер) между сумите, които крайните снабдители ще получат от „Булгаргаз“ ЕАД, и сумите, които съвкупно те ще възстановят на своите клиенти. Излишно е да се посочва, че тази разлика ще остане *за сметка на самите крайни снабдители*. Още по-

тежко ще е положението при тези крайни снабдители, които *изцяло* са закупували природен газ от доставчици, различни от „Булгаргаз“ ЕАД. Те ще възстановят изцяло сумите за своя сметка, без да получат нищо от обществения доставчик. Това развитие ще доведе до неоснователно обедняване на дружествата, ще застраши изпълнението на лицензионните задължения на тези важни за пазара на природен газ участници, респективно ще застраши сигурността на доставките за крайните клиенти.

Финалният ефект от всичко това ще е компрометиран пазар, сринато доверие от страна на клиентите към търговците, от една страна, и от клиентите и търговците към държавните институции на най-високо ниво, от друга страна. Никой от участниците на свободния пазар няма да има увереност, че купува и/или продава по възможно най-добрите финансови параметри, защото няма да имат гаранция, че държавата няма утре отново да измени със задна дата цените на обществения доставчик, които все още имат определящо значение за пазара във всичките му сегменти – свободен и регулиран.

От изключителна важност е да се изтъкне обстоятелството, че в нито едно от своите официални съобщения към пазара „Булгаргаз“ ЕАД не е давало никакви сигнали за намерения за извършване на действия с *ретроактивна* сила по отношение на техните клиенти. Напротив, от простата справка от интернет страницата на обществения доставчик става ясно, че очакванията на „Булгаргаз“ ЕАД от успешните преговори с ООО „Газпром Експорт“ са свързани с разпределяне на постигнатия ефект за *бъдещи периоди*. Тези изрични намерения от страна на дружеството, чиито цени са наложени и като пазарен индекс на нерегулирания пазар, дават възможност на добросъвестните търговци и техните клиенти да договарят условията по договорите помежду им с увереност, че тези условия са изгодни и окончателни и не са застрашени от последващи интервенции от страна на държавата.

Оповестените публично предупреждения от страна на „Булгаргаз“ ЕАД, че невъзстановяването с обратна сила на средствата, получени ретроактивно от ООО „Газпром Експорт“, ще бъде основание за образуване на процедура срещу дружеството за нарушение на конкурентното законодателство, са *несъстоятелни*. Вярно е *точно обратното*. Влизането в сила на този Законопроект, в контекста на описаната по-горе картина, ще е пряко флагрантно нарушение на всички разбирания относно правната сигурност в търговския оборот и същевременно на разпоредбите на чл. 101-106 от Договора за функциониране на Европейския съюз. Това ще мотивира всички засегнати лица да потърсят своите права, както по съдебен ред, така и посредством масирано сезиране на Европейската комисия. Не е необходимо да се подчертава до какви последици ще доведат подобни действия за българската държава като цяло и републиканския бюджет в частност. Едва ли е случаен фактът, че нито една друга държава-членка, чиито дружества са се

възползвали от Решение на Европейската комисия № С (2018) 258 от 24 май 2018 г. и предоговорили далеч преди „Булгаргаз“ ЕАД намаление в цените на доставките от ООО „Газпром Экспорт“, не са въвели механизъм за ретроактивно възстановяване на суми от страна на тези дружества към техните клиенти. България ще въведе *прецедент*, от който губещи ще са всички институции и лица в сектор Газоснабдяване.

Мотивирани от горното, ние от Сдружение „Българска асоциация Природен газ“, загрижени за съхраняване на все още крехкия пазар на природен газ, апелираме към Вас, като представители на най-висшата власт в Република България, да проявите необходимата отговорност, пресечете подготвяния колапс и отхвърлите Законопроекта.

В случай че прецените, че ретроактивното възстановяване на суми по всички звена във веригата на доставките в страната е приложимият вариант, моля да отчетете следните наши предложения, имащи за цел да смекчат негативното отражение, което подобен механизъм ще има върху ключови участници на пазара (изложението е организирано, следвайки структурата на Законопроекта):

1. По отношение на предвиденото в § 1 предлагаме регулаторния период на цената, по която общественият доставчик продава природния газ на своите клиенти, да бъде едномесечен или в най-лошия случай да се запази сегашното положение на тримесечна база.

Въвеждането на шестмесечен регулаторен период на цената ще има изключително вредно отражение върху свободния пазар. Всички търговци при закупуването на природния газ от своите доставчици в рамките на българския пазар или извън него вземат като референтни съответните цени на търгуваните продукти на спот пазарите в Западна Европа. В същото време, при продажбата на природния газ на крайните клиенти и/или крайните снабдителни, основен индекс е цената на обществения доставчик. При условие че от едната страна на веригата имаме параметри с характерната за тях динамика/флукуация според пазарните фактори, а от другата страна е налице „замразена“ за дълъг период цена на обществения доставчик, то става *невъзможно* за дадения клиент да прогнозира кой е по-изгодният за него вариант. Така например, ако той избере за първите два месеца от периода по-ниските цени, която се предлага на свободния пазар, но за третия месец, поради повишаване на тези цени, сключи договор с „Булгаргаз“ ЕАД, впоследствие ще му е неизгодно отново да търси изгодна алтернатива отново на свободния пазар, защото при всяко следващо повишение на спот цените, ще бъде принуден, при поискване на обеми от „Булгаргаз“ ЕАД, да заплаща допълнителни суми от 10 % за надвзети обеми, предвид факта, че „Булгаргаз“ ЕАД предлага единствено сключването на дългосрочни договори (за не по-малко от една година). По този начин се минират възможностите за гъвкаво

търсене на най-изгодни за клиентите условия и те ще бъдат принудени да се обвържат дългосрочно с „Булгаргаз“ ЕАД, с което се елиминира основен компонент от свободния пазар – ликвидното търсене.

2. Относно формулировката в основния текст на § 2, ал. 1 *„В изпълнение на Допълнение № 13 от 2 март 2020 г. към Договор № 02-12-13 от 15 ноември 2012 г. за доставка на природен газ, сключено между ООО „Газпром Експорт“ и „Булгаргаз“ ЕАД в изпълнение на ...“* трябва да се отбележи, че обявяването, че основен нормативен акт, какъвто представлява законът по своята правна същност, е приет в изпълнение на *търговско споразумение между две дружества* е юридически non-sens. По никакъв начин това не кореспондира с дефиницията по чл. 3, ал. 1 от Закона за нормативните актове, според която *„Законът е нормативен акт, който урежда първично или въз основа на Конституцията обществени отношения, които се поддават на трайна уредба, според предмета или субектите в един или няколко института на правото или техни подразделения.“*

3. Възражаваме срещу текста на § 2, ал. 2, изр. трето, дерогиращ приложението на чл. 13, ал. 5, т. 2 и чл. 14 от ЗЕ. Никакви правнополитически аргументи, включително съображения за експедитивност/липса на време, не могат да оправдаят премахването на публичността, прозрачността и правото на заинтересованите лица да участват при обсъждането на цените, особено в контекста на предвиденото ретроактивно действие, изискващо внимателен анализ на последиците за всички засегнати. Необяснимо е поради какви причини се налага приемането на „новите“ цени в най-кратък срок. Очертаващите се прибързани действия при „закрити врати“ залагат предварително почти неизбежното допускане на грешки в ущърб на различни участници в толкова сложен процес като преразглеждане със задна на дата на вече установени и приключили правоотношения.

4. По отношение на § 2, ал. 3 предлагаме следната редакция:

„(3) С решенията и за периодите по ал. 2, Комисията за енергийно и водно регулиране в съответствие с промяната на цената, по която общественият доставчик продава природен газ, изменя цените, по които крайните снабдители на природен газ продават на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи. Цената на природния на газ като ценови компонент от общата цена, по която крайните снабдители на природен газ продават на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи, е равна на среднопретеглената цена за съответния период по всички сключени търговски договори. Всякакви други ограничения, предвидени в подзаконови нормативни актове по отношение на цените в настоящата алинея и/или техни компоненти, не се прилагат.“

Основната цел на предложението е *защитата* на крайните снабдители, които са закупували природния газ на свободния пазар в периода 05.08.2019 г.-

31.03.2020 г. по цени равни (но при по-изгодни други икономически условия) или по-ниски от цените на обществения доставчик, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон. При намаление на цените на обществения доставчик със задна дата, тези крайни снабдители ще бъдат принудени да възстановяват средства за своя сметка, тъй като или изобщо няма да получат суми от „Булгаргаз“ ЕАД, или получените средства ще бъдат по-малко, в някои случаи в пъти, в сравнение със сумите, които ще следва да възстановят съгласно условията на ал. 7 и 8 от същия § 2. Както беше посочено по-горе в настоящото становище, тази ситуация ще доведе до неоснователно обедняване на дружествата, ще застраши изпълнението на лицензионните задължения на тези важни за пазара на природен газ участници, респективно ще застраши сигурността на доставките за крайните клиенти.

5. В § 2, ал. 12 предлагаме след думите *„възстановяват на крайните снабдители“* да се добавят думите *„в тридневен срок“*.

Предложението е мотивирано от необходимостта от конкретен срок, в който метанстанциите (клиентите на обществения доставчик, присъединени към газопреносната мрежа, които снабдяват с природен газ крайни снабдители на природен газ, неприсъединени към газопреносната мрежа) ще са задължени да преведат на крайните снабдители преведените им от „Булгаргаз“ ЕАД суми.

6. Предлагаме следната редакция на § 3:

„§ 3. Цените на природния газ за балансиране за периодите по ал. 2, в случаите в които елемент от цената на природния газ за балансиране е цената на обществения доставчик за продажба на природен газ, се определят по цените на обществения доставчик, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон.“

Както е обявено в законопроекта (§2, ал. 1 и 6), основната му цел е да бъдат възстановени на крайните клиенти единствено сумите, които „Булгаргаз“ ЕАД ще получи от ООО „Газпром Експорт“ въз основа на Допълнение № 13 от 2 март 2020 г. към Договор № 02-12-13 от 15 ноември 2012 г. за доставка на природен газ, сключено между двете дружества. Според изявленията на изпълнителния директор на „Булгаргаз“ ЕАД общия им размер възлиза на около 150 млн. лв.

Предвиденият в §3 механизъм за преуреждане със задна дата на взаимоотношенията между оператора на газопреносната мрежа и ползвателите на мрежата излиза *извън поставената със Законопроекта цел*. Цените, по които операторът на газопреносната мрежа е закупувал природния газ за балансиране в хипотезата на положителен дисбаланс, съответно ползвателят е закупувал този газ в хипотезата на отрицателен дисбаланс, нямат *никакво отношение* към сумата от 150 млн. лв., която „Булгаргаз“ ЕАД

следва да възстанови на своите клиенти, респективно част от последните, в качеството си на доставчици, трябва да възстановят на крайните клиенти. Продажбата на природния газ за балансиране е съвсем *отделен сегмент* на пазара на природен газ.

Влизането в сила на §3, така както е предложен от авторите на Законопроекта, ще доведе до увреждане на тези ползватели на газопреносната мрежа (търговци, крайни снабдители, крайни клиенти), които за закупували природния газ на свободния пазар по цени, по-високи в сравнение с цените на обществения доставчик, които ще влязат в сила ретроактивно с новия закон. По този начин те ще бъдат *двойно санкционирани* – веднъж с тази разлика и втори път – с малката корекция. Такава ситуация може да предизвика международен скандал, тъй като сред потърпевшите ще има чуждестранни юридически лица, които са ползватели на мрежата и които не участват по никакъв начин в обществената дискусия и със сигурност ще им бъде много неприятно, че българският законодател взема решения, които ги обедняват.

Следва да се отбележи, че извън обхвата на закона са останали тези участници на пазара на балансиране, които не притежават качеството ползватели на газопреносната мрежа – тоест лицата, които нямат сключени договори за достъп и пренос на природен газ през газопреносната мрежа.

Предложената от нас редакция има за цел да уреди последиците, които биха възникнали поради обвързаността на цената на природния газ за балансиране и цената на обществения доставчик след промяната на последната със задна дата с влизането в сила на Законопроекта. По този начин ще бъдат защитени интересите на всички участници, които купуват и продават природен газ за балансиране.

Ако не приемете нашето предложение, то представяме следния алтернативен текст:

„§ 3. Цените на природния газ за балансиране за периодите по ал. 2, в случаите в които елемент от цената на природния газ за балансиране е цената на обществения доставчик за продажба на природен газ, се определят по цените на обществения доставчик, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон. За да се възстановят част от направените разходи за балансиране от страна на ползвателите на мрежата или търговците, заплатени под формата на малка корекция (8 % от регулираната цена), се преизчислява единствено размерът на малката корекция, определена съобразно цените, утвърдени с решенията по § 2, ал. 2 (8 % от регулираната цена). В тези случаи:

1. се възстановяват суми на ползвателите или търговците в съответствие с направените от тях отрицателни дисбаланси, умножени по новия размер на малката корекция (8 % от регулираната цена);

2. се възстановяват суми на оператора на газопреносната мрежа в съответствие с направените от ползвателите или търговците положителни дисбаланси, умножени по новия размер на малката корекция (8 % от регулираната цена).“

Последното ни предложение е изработено съобразно основните принципи, заложи от Регламент (ЕС) № 312/2014 на Комисията от 26.03.2014 г. за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи. С този текст ще се елиминират съществуващото противоречие между § 3 от Законопроекта и изискванията на Регламента и ще бъдат защитени интересите на всички участници на пазара на балансираща енергия.

7. Предлагаме създаването на § 4:

„§ 4. Цените на природния газ по двустранните сделки при свободно договорени цени, обвързани от страните с цената на обществения доставчик, се определят по цените на обществения доставчик, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон.“

Целта на предложението е да се минимализират щетите на участници на свободния пазар, които добросъвестно са договаряли със своите доставчици по-изгодни финансови условия спрямо предоставяните от обществения доставчик към този момент.

Важно е да се отбележи, че сделките на свободния пазар *нямат отношение* към постигнатите договорености между „Булгаргаз“ ЕАД и ООО „Газпром Експорт“ по Допълнение № 13 от 2 март 2020 г. към Договор № 02-12-13 от 15 ноември 2012 г. Следователно е недопустимо Законопроект, имащ за цел да уреди възстановяването на горепосочените 150 млн. лв. на клиентите на „Булгаргаз“ ЕАД, респективно на крайните клиенти, да застрашава взаимоотношения извън обхвата на отношенията по договора на „Булгаргаз“ ЕАД с неговия основен доставчик, особено когато се засегнати лица, чиято дейност е в основата на конкурентния пазар.

Следва да се отчете и фактът, че голямата част от тези договори вече са *изпълнени*, същите са част от цялостна верига от доставки, всяка от които е непосредствено обвързана с други елементи. Привнасянето на промяна в един или няколко от елементите ще доведе до диспропорция, която на свой ред ще ликвидира установената с много усилия верига – сделки по доставки, пренос, съхранение, регазификация и всички други търговски и административни дейности, необходими за обезпечаване на доставката до крайния клиент. С предложението § 4 се *съхраняват* търговските сделки, при условията, при които същите са били сключени и изпълнени, като се спазва основният принцип за правна сигурност в търговския оборот, осигуряващ стабилност, предвидимост и доверие между участниците на пазара, както и между участниците и

държавните институции, призвани да защитават правовия ред в Република България.

8. Не следва да се пренебрегват и проблемите, които ще възникнат по отношение на лицата, притежаващи централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, които са закупували природния газ от доставчици, различни от „Булгаргаз“ ЕАД, при предвижданите промени в цените на топлинната енергия и преференциални цени и премии за електрическата енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин.

С уважение,

Светослав Иванов
Председател на УС на
Сдружение „Българска асоциация Природен газ“

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ
ПРИРОДЕН ГАЗ